

R E G É L Ő.

PESTEN vasárnap augusztus 24^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Találkozások.

Emil barátom igen jó fiú volt, csak egy kevéssé különös. — Születése által bőségbe helyeztetve, 's így menten az élet nyomó gondjaitól, szabadon minden kelletlen köteleztetéstől, csak abban lelte mulatságát, ha az élet köznapi rendéből kitörve kalandvadászatra mehetett. „Enni, inni, 's aludni, felöltözni 's újra levetkőzni, ebből áll prosaicus életünk; — monda minap boszorkodva hozzám — nem, így lehetetlen élnem. Alig nagyobb munka-köröm a' jámbor teke-őréénél; napjaim álmos egyszínűséggel másznak, 's álló mocsárként senyvednek. — Ki a' világba!”

„Jó szerencsét hozzá! — felelék neki. — De ne nézd azután a' világot Arcadiának, vagy arany virágú tündérkertnek, mint regéidből tanulád; 's hol szemed lát, kezed ne nyúljon mindjárt ölelésre, mert könnyen úgy járhatnál, mint Climius Miklós ismeretlen planetájában. Keress magadnak inkább feleséget, ki champagne-iként tajtékzó véredet csendes, mérséklett forgásba hozza. Járj szerencsésen!” — Ő ekkor felült négy lovas hintájába, 's elhajtott a' széles világba. Első 's utolsó kalandját, melly egész életét elhatározá, beszéljék-el ön levelei, mellyeket im kivonatban közlök.

P*ból. Ma érkeztem P*ba, édes barátom, 's a' zöldfa fogadóba szállottam, melly előtt kellemes sétány ajánl hűs árnyékot a' sétálóknak. Itt szokott a' városi szépvilág össze gyűlni; itt lesz módom ismeretségeket szerezni, 's van reményem szép kalandokra, gondolám. Mihelyt átöltöztem, megyek szobámból a' szép esti levegőbe. — Estve nyolcz órakor. Barátom! én reszketek; ne vedd rossz neven, ha, a' mit irok, nem értheted, 's nem

olvashatod. Egy szerencsés találkozás boldogított. Ő szerencsés estve! hogy fejezzem-ki érzelmimet! — Mihelyt lehánytam magamról uti porköpönyegem, siettem a' sétaták kellemes árnyékába. Tarka hullámokban, a' szivárvány minden színeit játszva, hömpölygött előttem a' városi szép világ. Az itt egybegyült honi férjfiak, kedves hölgyet fűzve karjaikra, felejtetni látszottak fontos munkájok ügyét, 's nemes törekvésök harczmezejét, a' tanácskozási terem zöld asztalait. Fel 's alá andalogtam, sohajtva az első alkalom elejébe, melly kedves ismeretségbe vezessen, 's feszült figyelemmel lesve, kit fű hozzám legelőbb a' játézi történet szele. 'S most egy rózsza színű ruha hatott reám electromi erővel. — Gyorsan kaptam elő hű szemüvegem, 's mohón szegeztem szemeimet a' rózsaszínű ruhára. Ő odább lebegett; lebegése zefíri volt. Fegyverkezett szemeim' fixa stellámra függesztve szélvészfént zúgtam utána a' sorokon, 's első elragadtatásomból csak egy izmos hites jegyző energiával teljes intése ébresztett-fel, kit rohanásom közben szinte magammal ragadtam. Végre oda érkeztem a' rózsaszínűhez, 's képzeld örömem, midőn oldalánál A* Kálmán barátomat, 's hajdani tanuló társamat pillantám-meg. — Élénken szökött szíves kézrázásra a' barátságos fiú, 's egy pillanat alatt a' rózsaszínű szépnél, barátomnak igen kellemes hugánál, bemutatva valék. — Együtt uzsonnáztunk; de a' fagyalt nem oltotta tüzeimet, melly szivemben fellobbant. — Nem akarom magamat dicsérni, barátom; de hidd-el szörnyen tudok a' szépnem körül édeskedni. 'S mind ezeknek következése — hogy illy szép ismeretségbe juthatván boldog vagyok, 's hogy soraim illy zavarttak. — O én második Caesar! Veni, vidi, vici. — Barátom Kálmán huga egyezésével vacsorára hívott-meg; képzelheted, hogy örömemben a' szép ismeretség megerősítésére és folytathatására ajánlott alkalmon mohón kaptam. A' rendelt óra közelget, megyek Kálmán szállására. Te nevetni fogsz e' rögtön fellobbanás felett; de hidd-el nekem, ki sok románt olvastam, 's a' szívek országát jobban ismerem, mint egy romai cicerone az ottani remek régiségeket, hogy az igaz szerelem csak pillantat munkája. A' sziv alszik, 's egyszerre felébred; a' láng lappang, 's egyszerre kitör óriás erővel. — Éj félkor. Űt a' lelkek órája 's én boszúsan és fülíg pirulva ülök szobám szegletében, mint a' kifütyült színjatszó. Érzésim olly ke-

serűk, mint azéi, ki legkedvesebb ételén sültté égette nyelvét. Ah a' szépek gonoszok! — Halljad édes barátom, és sajnálj; mert én egész éjjel egy minutumot sem alszom, 's tán holnap se, vagy még azután se. — Hajdani tanulóársam huga, a' rózsaszínű szép, olly nyájasan, olly jótékony melegséggel bánt velem, hogy elég okom volt boldog jövődővel magamat biztatni. Büszke önhittel robogtam-be a' kijelelt szobába, hol barátom szállása volt. A' kétes, csalóka est-szürkület varázs-fényt hintett-el a' házi szerekben. Belépek, 's rózsaszínű ruhát látok ragyogni a' nyugágyon. Boldogságom égi érzetében oda rohanok, megragadom puha meleg kacsóját, 's indulatosan nyomom dobogó szívemhez. De álmélatomra ijedt sikoltást hallok hangzani a' szép ajkak közül, 's a' rózsaszínű alak minden erővel szabadítani akarja kezét, a' rabságba zárttakat. Én szívreható érzékeny hangon ömleszttem-elő érzéseimet, — de az ajtó csikorog, hogy minden hajszálaim feltorzadnak, 's egy mély dörgő szózat hallatszik az ajtóból. „Mi baj? Cecil, miért sikoltasz?“ — „Egy ismeretlen vendég szorongatja kezeimet“ — felelt a' rózsaszínű termet olly kellemes ezüsthangon, melly minden idegimet megrázá vala, ha illy félelmes helyzetben nem valék. — „Ördög és pokol!“ én csak e' szavakat hallám, 's már egy izmos férjfi kar nyakamon ragadott. — „Halál fíja vagy! — ki vagy semmire kellő? villám és menydörgés! Gyertyát, gyertyát ide!“ — kiabált a' férjfi 's olly hatalmasan rázta a' csengetyüt, hogy egyszerre három szolga szaladt-be. Örömet szöktem volna, de a' hatalmas férjfi karokból nem olly könnyű volt szabadulhatásom. Gyertyát hoztak, 's én kétségbe esve láttam, hogy rózsaszínű szépem attól, kinek látogatásom szánva volt, egészen különbözik. Jobbnak találám tehát magamat menteni. De a' férj kebelében szerelemföltés gehennája lobogott, 's nem beszélt másról, mint törőről, és pisztolyokról. Irtóztva mérém szemimmel magos sovány termetét, 's villogó szemeit, melyekben ázsiai gyanú tüze lángolt. Félelmes tekinteteket szórt felváltva reám 's hölgyére. „Asszony! — monda mély hangon — asszony! ha te hűtlen lehetnél“ — A' szegény ártatlan nő menteni kezdé magát, én hasonlóképp; de alig menthetének-meg esküvésim, vallás-tételem, 's a' fogadás bizonyossága. Ah! az a' nyájas arcz, mellyel távozást intett, mostanig is ijesztget. — Minden jó lelkek! be meg csalat-

koztam! — A' rózsaszínű szépség, kinek látogatásom szánva volt, bátyjával együtt elutazott, és szobájába új vendégek szálltak, a' féltékeny Mordfi kapitány szép fiatal hölgyével. — Ó forgandó, változékony világ! ki számolhat csak a' következő perczre is?! Itt ülök most, és pirongok, 's nem jó álom szemeimre. Inkább neked egy jó tanácsot: „ne igyál a' pohárból, mellyben csak az előbb édes tejet lenni tudtál, mert azóta kényesővé változott: — 's ne szagold a' rózsát, melly csak előbb kellemes illattal bájolt, mert azóta pók ült belé, mérges pók, mellynek csipésétől orrod nagyra nő, mint Mandoliné a' csörgő sapkában. De átaljában félsetétben, szürkületkor semmit se csinálj, mert ennél nincs veszélyesebb része a' napnak, ilyenkor gonosz lelkek legiókkal bujnak-elő, 's nagyot kaczagnak a' jámbor halandón, ki hálójokba akadt. Nappallátsz, setét éjjel nem; de szürkületkor látsz is, nem is, 's ettől őrizkedj, mert ez szerencsétlen állapot. Más kárán tanulj, ne magadén, mint a' Magyar szokott. Isten veled! ird mélyen szivedbe arany tanácsimat 's aludjál jobban nálam. *(Folyt. köv.)*

É L E T - T Ö R T É N E T .

Köpcsényi Liszthy nemzetség. *(Folytatás.)*

Am de itt se rejtkezkedhetett János annyira el, hogy a' magos lélek, jeles polgár, példás pap, 's hiv hazafi gyász ruhán által is a' setét falak közül ki ne tűndököljék. — Felhatottak Bécsbe szép tulajdonságainak remek sugarai, 's a' közösen kedveltnek emléke kegyelmének reá árasztására hivta-fel a' jó fejedelem szívét. — Egyházi jutalmat készítte ez annak, ki ezen, 's a' polgári pályán a' legszebb érdemeket szerzette, 's egy évnél elfolytával veszpérm meggyés püspökségre, 's udvari al-cancellárságra emelte. — Tisztjének pontos teljesítése, kedveltető maga alkalmaztatása, és tudománybeli széles ismeretei annyira önénév tették a' királyi kegyelmet, hogy 1575-dik esztendőben udvari fő cancellársággal jutalmaztatott. — E' szép körben még inkább közeledve a' felség kedvességéhez, szorosán ragaszkodva az igazságnak minden melleleg tekinteteket elzáró kiszolgáltatásához, a' derék fejedelem őt még azon esztendőben győri püspökségre tette által. — Ezen állásban eleven példáját adta annak is, hogy a' költészetnek lelkes kedvelője volt: mi-

vel Zsámboki Jánosnak és Janus Pannoniusnak ajánlásul nyert verseiket ön költségein kinyomtatta. —

Bátor olly lépcsőn állott már, hogy gazdag jövedelmeiből gyermekeinek részökre is szép mennyiségeket tehetett félre, még is a' jóltevő, 's a' valódi érdemet becsülni tudott fejedelem, hogy annál inkább, és nagyobb mértékben éreztesse vele fenséges kegyelmét, a' mosoni megyének legszebb uradalmát Köpcsényt 1576-dik esztendőben örökösen neki, gyermekeinek, 's azok törvényes utódjaiknak ajánlékozta megengedvén, hogy előnevezetöket a' nagy kegyelem örök emlékére Köpcsényről irhassák. — De csak két évig élhetett szomszédságában helyezett szép uradalmának gazdag jövedelmeivel; mert Prágába utazván megbetegszik, 's minekutána mind a' hétszentségekkel élt volna, 1578-dik esztendőben letette halandóságát, mint derék munkás, példás életű, hazáját, királyát egyiránt szeretett, 's igazságos férjfiú. — Gyermeke volt Ágnes, ki előbb Jezerniczei Szunyogh Jánosnak, ennek elhunytával pedig idős Orlik Szaniszlónak esküve házassági hívséget. Ezen kívül még két férjfi örökösei maradtak János és István,

Köpcsényi Liszthy János (II-dik) született 1556-dik esztendei szent Iván hava 18-án, a' mint igen gondos nagy bátyja a' hires Oláh Miklós ezen szavakkal „Anno 1556. die 18. Junii statim post horam tertiam antemeridianam natus est filius Joannis Liszthii Joannes nomine“ feljegyezve emlékezetben hagyta. Már gyermekségének zsenyéjében kitündöklött belőle azon szép tehetség, melly reá örökségképpen atyjáról szállott, 's melly a' gondos nevelés által még inkább kifejlődvén, olly igen naggyá lett, hogy őt az 1587-ik esztendei országgyűlés a' 36-ik törvény-cikkely szerint a' nyolczados ítélő székeknek egyik közbirájává rendelte illy szavakkal: „pro Baronibus Magnifici Domini: Michael Bakith vel Joannes Liszthius,“ — Házassági életre lépett Rueting Stadt Kircheni és Senftenbergi szabad zászlós Nauhaus Annával — Zinzendorf János Kristóf özvegyével — kitől származott Anna Rosina előbb Bethlenfalvi Thurzó Szaniszló nádor ispánnak, ennek elhunytával pedig Nemeskürthi Pogrányi Istvánnak hitese, — és III-dik János

Kristóf. — 2-ik János halálának ideje bizonytalan, de annak nem sokára kellett következnie, mert különben alkalmaztatása, úgy több jeles nemzetségekkel vérségi szövetsége is valóban utat nyitottak volna neki fényesebb hivatalokra, és méltóságokra. — Ezt onnan is méltán gyaníthatni, mivel 32 esztendő korában rendeltetett a' fentebb is érintett nyolczados köz-bíróságra. — Életben maradt fia **Köpcsényi III-ik János Kristóf** — ki előbb, mint sem a' nagy emlékü elődjei által felnyitott díszes pályára fellépett volna, egyes falusi jószágaiban boldog, és csendes házasságban élt **Puchheim Apolloniával**, kivel nemzett egyik leányát **Annát**, vagy mások szerint **Johannát** még hajadon korában eltemette. — Örzsébetet **Palugyay Gáborhoz**, **Maria Borbálát** pedig **Kesseleőkői Majthényi András**hoz adta férjhez. — Minekutána pedig **Zsigmond és Ferencz** nevű nagy reménységű férjfi gyermekeit zsenge esztendeikben a' halál tőle elragadván atyai szíve reményeit megkeserítette volna, azokat ő is kevés időn megszomorodva követé a' sirba. *(Végzet következik.)*

J E L E S M O N D Á S.

B ö l c s.

A' bölcs magában bízik; az ellene
Felkelt szerencsét, mint valamelly kemény
Szirt a' haboknak csapkodását
Érzi, de férjfiásan megállja.
Bár sok veszélyek közt forog élete,
Azt tiszteletben tartani nem szűnik;
Ha sorsa nem változhatatlan,
El meri várni dicső halálát.

Virág; közli **L. Amalia.**

Életképe Fáy-ból. A' szenvedő szív, melly egykor közel vala mennyéhez, nem szokhatik vesztéséhez addig, míg minden remény-szálacsát szakadva nem lát maga felett.

Egyik szép tulajdona az emberiségnek, hogy a' szerencsétlent szívesen fogadja részvételével barátjának, rokonának.

Roglaticzáról **Bácsból.**

Mondások az életből. A' meglegedés, barátság, és szerelem az igaz boldogságnak alapjai; ki ezeket bírja, nem vágy kincsek után.

A' tiszta szív könnyebben szenved a' nem érdemlett igazságtalanságot, mint a' megfertőztetett az érdemlettet.

M. szepesi Magyar.

Aphorismák Vác z ról. Ha egyszer emberi képet viselő rókákra vadászatot tarthatnánk, akkor tetszenék-ki, milly sok a róka köztünk.

Midőn már minden elhagyott halálos ágyunkban, és minden megvoná tólunk segedelmét, a' religio még akkor is mosolyogva nyújtja vigasztaló kezét, 's barátilag vezet a' hosszú utra.

Varga János.

K Ö L T É S Z E T.

A z e m b e r.

Egy csillámló hab-buborék
Az idők örvényében,
Egy elüszött, elvert lapta
A' sors-kénynek kezében.
Egy tövis ágyon álmodó
E' reménység honjában,
Egy árnyék után kapkodó
E' mulás országában;
Magának sokat ígérő,
De céljához ritkán érő,
Fellegekre építő
Csalatkozott mester ő!

Egy gyermek, ki járni tanul
Az ütköző világban,
Kit báb, játék és ígérlet
Csalogat pályájában,
Minden lépten fejét töri,
Vérzi kezét és lábát,
Még is kívánság és vágyás
Kinozzák a' kis kábat!
Fut, — bukik — kél — erőlködik,
Mig egy nagy kőbe ütődik —
Sirkövébe 's ott meghal
Minden vágyódásával!!

Néhai Kelemen János után közli D. M.

K Ü L Ö N F É L E.

„Schiller Albuma.“ Ezen név alatt szándékozik a' stuttgarti Schiller-egyesület egy emlék-könyvet alkotni, 's minden írókat és művészeket, kik a' boldogultnak tisztelői maradtak, felszólít (Morgenblatt 1834. 147. szám), hogy a' Schillernek állítandó emlékszobornak minél hamarabb létre jutását az által eszközöljék, hogy kiki magát ezen Albuma (emlékkönyvbe) beírja éppen úgy, mintha a' boldogult még életben volna. A' beküldők ennél fogva megkéretnek, hogy, egy emlékkönyvi levél-formában valamelly rövid, nyomtatásban fél oktavnál többet el nem foglaló mondást vagy gondolatot, kötött vagy kötetlen beszédben, tökéletes nevők, születési esztendejek és napjaik, születési és lakó helyeik, ugy szinte rangjuk aláírásával J. G. Cotta könyvkereskedésébe januar elsejéig 1835. beküldeni ne terheltesse. Mindegyik beküldő kötelezi magát ez által, később az Albumnak egy egy nyomtatott példányát magához váltani 3 rh. forintjával. — Német ország asszonyai felszólíttatnak, hogy ismerőseik körében részvényeket gyűjtsenek a' halhatatlan költőnek Stuttgarthban felállítandó emlék-szobra felállítására; e' mellett mindegyik különös részadás ne több legyen, csak 24 rh. krajczár, vagy 6 porosz garas. A' beküldés határideje szinte a' felül megjegyzett nap.

Históriai nevezetes felfedezés. Fallmayer prof. illy czimű munkájában: „Geschichte der Halbinsel Morea während

des Mittelalters. (Stuttgart és Tübingen) Cotta könyvkereskedésében nagy tudománnyal azon vitatást állítja fel, hogy átaljában görög országnak, különösen pedig Pelopponnesusnak lakosai Tótok volnának, és nem utódjai a régi Helleneknek. A' historiai okfelhordások és bizonyítványok mellett név-magyarázatokba is ereszkedik. Megmutatja, hogy Morea, Pelopponesusnak új neve, tót szó volna 's tenger melléki országot tesz, valamint Pomerania (Pomorán) 's Morlachia (Moro-Wlachia). Elő hozza, hogy a' Moreában találtató helyek nevei többnyire minden egyéb tót tartományokban is feltaláltnak, p. o. Planitza (patak) Goricza (hegy), Kamenitza (kő). A' Maina nevet Maniaból (düh) származtatja, 's innen e' szó Mainoták annyit tesz, mint dühösek. Ezen nevet azon kurd keresztények viselték, kik II-dik Chosrew uralkodása alatt, midőn ez a' keresztényeket kiűzte, perzsa országból elfutamodtak, 's a' libanoni hegységekbe vonulván megátalkodott hadat viseltek a' Mahomedanusok ellen. Ezen keresztényeket Mardaitáknak, az az: zsiványoknak, dühöseknek nevezték. Midőn 686-ban az első béke kötöttet II-dik Justinian császár és Abdulmelik kalifa közt, kötelezte magát a' császár, hogy a' Mardaitákat ezután a' Mahomedanusok ellen védelmezni fogja, 's mintegy 12,000 embert közülök részint kis Ázsiába részint Thráziába szállított. Constantinus Porphirogenita egyenesen mondja: „Mardaiták, kik Polopponesuban lakkak;“ és így igen természetes, hogy ezen Mardaiták Mainában letelepedtek, meggörögösödtek, 's onnét kapták a' nevet, melly nem egyéb mint Mardais görög fordítása. Fallmayer még azon megjegyzést is teszi, hogy Pelopponesusnak még most is görögül beszélő maradéki is már a' X-dik században Constantinápolyban korcs eredetűeknek tartattak, mint olyanok, kik tót eredetüket arcukon hordozták.

Szó rejtvény.

Első szó.

Kész volt a' világ; mindennel rakva
Lőn a' föld, csak nem emberekkel;
Ezt ihle az ur a' sár-alakba,
'S ime — az ember életre kel.

Második szó.

Az értelem munkája; többeket
Szerezve kincset gyűjtsz magadnak,
Mellyet rabló keze el nem vihet,
Láng 's hullámok el nem ragadnak.

Az egész.

Bal sorsban ez az igaz szívűek
Öröme és vigasztalása;
Midőn a' gonosz 's istentelennek
Gyötrelme, mellynek nincsen mása.

F—r János.

Előbbi rejtvény: „Először átvitte a' 3-ikat, 's a' tulsó parton hagyta; azután a' 2-kat, de vissza vitte magával a' 3-kat, 's az innenső parton haván által vitte az 1-sőt, és végre ismét által vitte a' 3-kat.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.